

میترا صدرا خیابان احمدآباد امروز برای بسیاری از مشهدی ها مترادف است با ترافیک، تابلوهای رنگارنگ، مطلب پزشکان و ساختمان های بلند. اما کمتر کسی می داند که همین خیابان شلوغ و پررفت و آمد، چند دهه پیش فقط یک مسیر خاکی بود که از میان باغ ها و خانه های ویلایی می گذشت.

خیابان احمدآباد، که امروز نبض تردد و زندگی شهری در آن می زند، دیروز پایانی بر سکوت کوچه باغ های حاشیه شهر بود. بولواری که هفتاد سال، مسیر عبور بیلاقات بوده، اکنون خودش مقصد شده است.

از حضور باشکوه هنرستان صنعتی و سینما آفریقا (شهر فرنگ) که خاطره ها در سینه دارند، تا هیاهوی روزمره پاساژهای موبایل و بیمارستان قائم (عج) (شهناز)؛ از جبروت هتل هما تا گذرهای همیشه شلوغ پاستور و پرستار. اینجا تابلویی کامل از یک شهر است، جایی که گذشته و حال در هم می آمیزد و هویتی از شهر مشهد را روایت می کند.

محله احمدآباد مشهد، چطور از یک منطقه باغی در اوایل قرن چهاردهم به منطقه برخوردار شهری تبدیل شد؟

سرگذشت مزرعه حاج احمد آقا

بخش هایی از اراضی مصادره شده در احمدآباد به آن ها عودت داده شد. اما بخش اعظم این اراضی از دست این خانواده خارج شد. محدوده قلعه دراز، که همان محدوده سرم سازی رازی امروز است، تا اوایل سال های ۱۳۲۵ تا ۱۳۳۰ وجود داشته و به مرور تخریب شده است.

میدان تقی آباد و جاده وکیل آباد را هم می توان روی نقشه سال ۱۳۳۳ مشهد مشاهده کرد. خیابان احمدآباد از این دوره به بعد در حال شکل گیری بوده و حداقل محدوده روستای تقی آباد تا قلعه احمدآباد است.

مزرعه احمدآباد دارای قلعه یا محل سکونت کشاورزان هم بوده که به «قلعه دراز» شهرت داشته و بین فلکه احمدآباد (طالقانی کنونی) تا سه راه راهنمایی گسترده بوده است. پس از واقعه مسجد گوهرشاد در سال ۱۳۱۴ خورشیدی و کشته شدن محمدولی خان اسدی، (نایب التولیه آستان قدس)، سمت او به استاندار وقت خراسان، یعنی فتح... پاکروان، واگذار شد. بعد از آن آستان قدس ادعا کرد زمین های احمدآباد جزو مزرعه وقفی الوندشت بوده است و در نیمه اول سال ۱۳۱۵ خورشیدی صاحب آن شد. پس از شهریور ۱۳۲۰ و در پی طرح دعوی حقوقی این خاندان،

محله احمدآباد مشهد در گذشته ای نه چندان دور، منطقه ای باغی و مزرعه ای در حاشیه شهر و یادگار نوه ملک التجار خراسان بود. براساس آنچه در کتاب «جغرافیای تاریخی مشهد» نوشته مهدی سیدی آمده است، «این مزرعه در اوایل سده چهارده خورشیدی به حاج رضا رئیس التجار، فرزند حاج ابوالقاسم (ملک التجار خراسان)، تعلق داشته و او آن را به نام فرزند خود حاج احمدآقا به ثبت رسانده است؛ نامی که حالا این محدوده به آن معروف است.»

احمدآباد
یادگار
ملک التجار
خراسان

همچنین در جلد نهم کتاب «فرهنگ جغرافیای ایران»، اثر حاج علی رزم آرا که سال ۱۳۲۹ خورشیدی منتشر شده، احمدآباد چنین معرفی شده است: «حومه شهرستان مشهد؛ سرراه شوسه عمومی مشهد به وکیل آباد؛ جلگه؛ معتدل؛ سکنه؛ ۱۶۹؛ شیعه؛ فارسی؛ قنات؛ رودخانه؛ غلات؛ تریاک؛ میوه جات؛ شغل؛ زراعت و مال داری؛ راه اتومبیل رو؛ اداره دام پزشکی و اداره کشاورزی در آنجا قرار دارد؛ دارای برق.»

جاده های اطراف مشهد فراهم گردیده و هیئتی برای انجام این امر به مشهد آمدند و کمپانی های برنده مناقصه تحت نظارت و مراقبت اداره کل آسفالت شروع به کار نمودند و قرار شد راه وکیل آباد را از فلکه تقی آباد تا نزدیک رودخانه وکیل آباد و راه تهران به مشهد را از میدان تقی آباد تا مقابل فرودگاه آسفالت ریزی نمایند و این عملیات تا اواسط سال ۱۳۳۰ انجام خواهد یافت و مردم از گرد و خاک جاده های مزبور آسوده خواهند شد.

در اوایل دهه ۳۰ هر چند خیابان احمدآباد به معنای واقعی آن شکل نگرفته بود، اسناد تاریخی حکایت از آسفالت شدن این خیابان در سال ۱۳۳۰ دارد. در کتاب «اخبار خراسان در مطبوعات دوره محمدرضا شاه پهلوی»، نوشته شده است: «در تاریخ ۱۱ مهر ۱۳۲۹، مقدمات آسفالت ریزی

۷۴ سال
قبل، اولین
آسفالت برتن
احمدآباد